

Prísť včas

[Plus 7 dní 27/07/2007]

Autor: LUCIA LACZKÓ

Strana: 74,75,76

Veľkosť: 7438 B

Nadpis: Prísť včas

Datum: 2007-07-27

Zdroj: Plus 7 dní

Text:

Všetko tajil a snažil sa dokázať si, že je chlap. "Bol som však zbabelec," priznáva Pavol, pacient s rakovinou hrubého čreva. Pavol na lekárov zvysoka kašľal. Keď sa necítil vo svojej koži, napchal sa panadolom, pri teplote sa pochtivo vypotil a vypil hektolitre šumivých vitamínov. Choroba potom vždy ako prišla, tak nejako aj odišla. Preventívne prehliadky boli preňho španielskou dedinou: "Viete, ako to je. Nemám čas, nechce sa mi, načo otravovať doktora - to boli najčastejšie výhovorky. Pritom pravda bola inde - strach. Veď sa hovorí, každý lekár vždy voľačo na pacientovi nájde. A ja som sa predsa cítil vcelku dobre. Nahováral som si to aj vtedy, keď som sa sem-tam necítil vo svojej koži počas toalety."

Bolesť, slzy, krv: Nepamätá si presne deň, keď ho začal nahlodávať červík. Keď sadal na záchodovú misu s čoraz menšou dušičkou. Bude to bolieť? "Nikomú som o tom spočiatku nerozprával. Veď sú to také intímne a trápne témy. Bavíť sa o vylučovaní? Čo som cintľavka? Nejakú to z teba aj tak vylezie," spomína na začiatky ochorenia päťdesiatjedenročný Pavol, niekdajší baník a, ako sám dopĺňa, "býval som normálny silný chlap". Tým časom však odzvonilo. Priznáva, že trápenie so stolicou trvalo neuveriteľných sedem rokov! "Z toho tri roky boli už slzavé. Plakal som od bolesti ako malé decko. Nešlo to zo mňa, bol som už psychicky aj fyzicky zničený. Ale tak veľmi som sa hanbil ísť do ambulancie! Myslel som, že mám zlatú žilu. Sám som si ju diagnostikoval," tichým hlasom spomína Pavol, opatrne si nakladajúc na tanier diétnu šunku. "To, čo mi chutilo najviac, už nemôžem. Tak mi treba. Nijaká kapusta, hríby, strukovina. Zbohom, dobrá fazuľovica," sympaticky sa usmeje a vloží do úst kúsok šunky. Jeho príbeh nabral na obrátkach pred dvoma-troma rokmi. Sám si to už nepamätá, obhajujúc sa, že v počtoch nikdy nevynikal. V každom prípade, do špitála sa jedného dňa dostal aj "silák" Pavol.

V zúboženom stave, s ustráchaným pohľadom a s absolútnou odovzdanosťou: "Robte si so mnou, čo chcete, ja už nevládzem," asi tak okomentuje s odstupom mnohých mesiacov svoj nástup do nemocnice. Nevládal chodiť, za posledné štyri mesiace stratil počas toalety veľmi veľa krvi. "Bol som slabý, roztrasený, v koncoch. Jediné, čo si pamätám, bola túžba žiť. Za každú cenu."

Neskoro: Docent v Nitre nič nepredstieral. Rakovina hrubého čreva v pokročilom štádiu. Ťažký stav, prognóza neistá. A pán doktor si neodpustil ani poznámku, ktorá Pavlovi znie dodnes v ušiach: "Všetko mohlo vyzerat' inak, keby ste prišli k lekárovi skôr. O dosť skôr. Pred dvoma-troma rokmi. Zanedbali ste všetko, čo sa dalo, a preto je to s vami zlé. Bohužiaľ." Paľovi bolo všetko jasné, vedel, že záchodovým strastiam mohol predísť. "Naozaj stačilo len zaklopať na dvere ordinácie už pri prvom-druhom preľaknutí. Zatiaľ čo vtedy som si nahováral, že som predsa kus chlapa, ktorý nežobre s každým kýchnutím o antibiotiká, dnes by som sám seba charakterizoval ako zbabeleca, ktorý len zatváral oči pred problémom. A ktorý sa hanbil ako pes hovoriť o, prepáčte za výraz, krvácajúcom zadku," povie a poklepe si pritom po vrecku, na ktoré jej odkázaný do konca života. Vývod. Inej cesty nebolo a Paľko, uvedomujúc si vlastnú vinu na svojom zdravotnom stave, si na "toaletné vrecúško" netrúfne hlesnúť ani pol zlého slova. "Užil som si svoje. Vybrali mi nádor, odstránili konečník, nainštalovali vývod. Pretrpel som chemoterapiu. Ale žijem a teším sa z každého nového dňa.

Som na invalidnom dôchodku, nič namáhavé a ťažké robiť nemôžem, napriek tomu som šťastný a neskutočne vďačný. Lekárom, rodine, priateľom. A bez štipky hanby či poníženia som ochotný hoci aj každý deň vytrubovať do sveta, aby si utekal k lekárovi hneď, keď pocítiš problémy pri vylučovaní. Musím byť dostatočne odstrašujúcim príkladom. Ako lajdácky pacient, ktorý má od Boha šťastie, že vôbec prežil."

Bez hanby: Rakovina hrubého čreva a konečníka patrí medzi zhubné ochorenia, ktorým sa dá účinne predchádzať. Riaditeľ Národného onkologického ústavu MUDr. Tomáš Šálek: "Táto diagnóza často vzniká z nezhubných nádorov, ktoré sú známe ako adenómy či adenómové polypy. Niekedy začnú rásť a ich bunky zmenia štruktúru, tvar a funkciu. Proces môže naozaj vyústiť až do kolorektálneho karcinómu. Preto je mimoriadne dôležité odhaliť ochorenia včas a čo najskôr vyhľadať odborníka. Šanca na vyliečenie je potom vysoká. Dovolím si povedať, že pravidelnými kontrolami by sa dalo zabrániť vzniku rakoviny až u polovice pacientov." Kolorektálny karcinóm je totiž najlepšie liečiteľnou rakovinou zo všetkých zhubných nádorov tráviacej sústavy. "Ale len vtedy, ak sa odhalí včas," zdôrazňuje Jana Pifflová-Španková, prezidentka združenia Europacoln Slovensko, ktorého cieľom je informovať o tejto zákernej diagnóze, naučiť verejnosť rozpoznať prvé príznaky choroby a účinne s ňou bojovať. "Smutné je, že nielen na Slovensku, ale vo svete vôbec, sa ľudia hanbia rozprávať o svojich problémoch. Rakovina hrubého čreva a konečníka síce nie je sexi, ale je životne dôležité vedieť o nej čo najviac.

A musíme sa naučiť rozprávať aj o nepríjemných témach. Ved' sme ľudia a choroba môže zastihnúť každého z nás."

Pre každého, kto chce o rakovine hrubého čreva a konečníka vedieť viac, slúži už aj bezplatná linka. "O rakovine sa síce hovorí pomerne často, ale nie o kolorektálnom karcinóme.

Pacientom sa to zdá ponížujúce. Je to však v súčasnosti už absurdný dôvod, prečo nenavštíviť lekára," prízvukuje MUDr. Šálek. A štatistika z Veľkej Británie mu dáva za pravdu - až osemdesiatštyri percent ľudí sa vyjadrilo, že radšej zomrie, ako by malo hovoriť o symptómoch s doktorom. "Ja som bol tiež akoby jeden z tých Angličanov," smeje sa Pavol a varovne dvíha prst: "Ešte nemôžem povedať, že som vyliečený. Som len tretí rok po odstránení nádoru, ale stal sa zo mňa najpoctivejší pacient na svete. Slovo doktor je pre mňa všetkým. Chceme si ešte užívať, ide to aj s vývodom, verte mi. Ale možno aj vďaka mne sa mnohí nakopnú a odhodlajú sa na návštevu lekára. Je to tá najlepšia prevencia, verte mi," lúči sa Pavol a slastne si potiahne z cigaretky: "Jediná nerest', ktorá mi ostala. Ale krotím sa."

LUCIA LACZKÓ

Príznaky

- dlhotrvajúce poruchy vylučovania stolice (hnačka alebo zápcha)
- krvácanie z konečníka bez bolesti, svrbenie, podráždenie, opuch
- bolesti v brušnej oblasti (plynatosť, silná bolesť) bez zjavnej príčiny
- pocit, že črevo sa úplne nevyprázdňuje
- nevysvetliteľná silná únava, horúčka, závraty
- nechut' do jedla, strata hmotnosti

Tri spôsoby Ako odhaliť začínajúce riziko rakoviny hrubého čreva a konečníka:

DOMÁCI TEST: Bezbolestne pomôže zistiť, či sa v stolici nachádza krv. Test možno kúpiť v lekární a urobiť si ho doma. Ak je pozitívny, treba čo najskôr navštíviť lekára.

ENDOSKOPIA: Vyšetrenie čreva tenkou hadičkou, ktorá má na konci zabudované svetlo. Tomuto vyšetreniu sa hovorí aj kolonoskopia.

MAGNETICKÁ REZONANCIA: Vyšetrenie využíva silné magnetické a rádiové vlny. Lekári ho zväčša robia až vtedy, keď sa diagnóza kolorektálneho karcinómu potvrdí iným vyšetrením.

Foto:

- Prežil: Plakal na záchode, hanbil sa vyjsť s pravdou von. Sedem rokov ignoroval problémy s vylučovaním. "Bol som zbabelec."
 - Nevadí: Pavlovi z Veľkého Krtíša už vývod neprekáža. "Dôležité je, že žijem. A teraz je zo mňa najvzornejší pacient na svete."
 - Nádor: Vyvážená strava, dobrá kondícia a pravidelná prevencia. Tak možno zabrániť vzniku kolorektálneho karcinómu.
- END-